УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
75 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly: 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 130. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 12-го ЛИПНЯ (JULY) 1969 No. 130. VOL. LXXVI

— КОРОТКІ ВІСТІ —

П'ятниця, 11 липня 1969 р.

В АМЕРИЦІ

ПРЕДСТАВНИКИ ДЕПАРТАМЕНТУ ОБОРОНИ ЗСА відбули в Сан Франсіско приватну зустріч з родинами американських вояків, що попали в комуністичний полон або пропали безвісти під час воєнних дій у В'єтнамі Провідник цієї групи заступник асистента секретаря оборони Ричард Г. Кейпен, мол., заявив під час пресової конференції, що департамент оборони має зареєстрованих 1 340 вояків із обох категорій. З цього числа 345 — це американські вояки, які перебувають в полоні в Північному В'єтнамі, а решта яких 1 000 належать до категорії „пропалих без вісти". Всупереч постановам Женевської конференції з 1949 року про трактування полонених, Північний В'єтнам відмовляється подати прізвища полонених.

ПОЛКОВНИК ЛЕТУНСТВА ФРЕНК БОРМАН вернувся в четвер 10 липня ц. р. до ЗСА з подорожі „доброї волі" по Совєтському Союзі. Відбував він цю подорож із своєю родиною. Прибувши на летовище Кеннеді в Ню Йорку, Борман заявив, що згідно із його враженнями, Совєти виказують схильність до виміни деяких інформацій та вислідів космічних дослідів. Про це Борман доповідатиме урядовим чинникам у Вашинґтоні, куди він мав прибути цього ж самого дня.

ФУНДАЦІЯ ФОРДА ВИРІШИЛА УДІЛИТИ ДОТАЦІЮ в сумі 2.25 мільйона долярів для Крайової Міської Коаліції, асоціяції створеної з представників індустрії і негритянських націоналістів в 1967 році після расових заворушень в Нюарку і в Дітройті. Завданням коаліції забезпечувати вбоге міське населення працею, відповідними заробітками й мешканнями, як також можливостями освіти. Схвалена тепер понад 2-мільйонова дотація є третьою протягом останнього півтора року. Весною 1968 року Коаліція одержала 100 000 дол., влітку того ж року один мільйон долярів.

В ОНТЕРІЮ В КАНАДІ ЗАСТРАЙКУВАЛО 17.500 робітників копалень ніклю. Копальні в Садбері в Онтерській провінції Канади випродукували в минулому році 480 мільйонів фунтів ніклю, себто більше, як половину всієї продукції ніклю всіх вільних країн світу. Той страйк може спричинити труднощі військовому і цивільному промислові, залежному від поточних доставів ніклю. Існують добрі вигляди на порозуміння між робітничою спілкою, що є канадійським відділом могутньої спілки Об'єднаних сталеварників Америки, та Міжнародною копальнею ніклю в Канаді, відомою коротко, як „ІНКО".

ДЮК - УНІВЕРСИТЕТ В ПІВН. КАРОЛАЙНІ ПЕРЕВОДИТЬ разом із командуванням американської воєнної фльоти водні глибинні досліди, при чому на найближчий вівторок заплановано перевести обслідування нурцями моря у глибині 650 стіп. Спустять у воду 6-ох нурців у спеціяльних, всередині огріваних, одягах та з низкою складних апаратів.

СТЕЙТОВА ПОЛІЦІЯ В АЛАБАМІ СКОНФІСКУВАЛА 6 фільмів, висвітлюваних в кінотеатрах в Монтґомері, як непристойні, що порушують існуючий в Алабамі закон з 1907 року. Він забороняє показувати прилюдно наготу — за вийнятком мистецьких античних творів. Губернатор Алабами Алберт Брювер заповів зголошення до стейтової леґіслятури гострішого законопроєкту про боротьбу проти порнографії.

У СВІТІ

ТУРЕЧЧИНА ДІСТАНЕ внедовзі від ЗСА 100 нових танків типу Паттона. Водночас американський Уряд дозволить Туреччині відпродати Пакістанові 100 старих танків, що їх вона дістала була від Америки. Ніяка держава, яка дістає чи купує від ЗСА будь-яку зброю, не має права будь-кому відступати її — без дозволу. ЗСА припинили експорт зброї Пакістанові від пакістансько-індійської війни. Тепер Індія стурбована, що Пакістан дозволив Комуністичному Китаєві на будову почерез пакістанський Кашмір стратегічного шляху. ЗСА легковажить це.

ЄГИПЕТ ВИЗНАВ Східню Німеччину й обміняється з нею амбасадорами. Західньо - німецький міністер закордонних справ Віллі Брандт, висловивши жаль з цього приводу, ствердив, що Єгипет зробив це під натиском збоку Москви, яка узалежнила від цього свою дальшу допомогу Єгиптові. Проте Західня Німеччина і Єгипет далі зберігають добрі торговельні зв'язки. Єгипет зірвав дипломатичні взаємини з Західньою Німеччиною, коли Німеччина почала висилати допомогу Ізраїлеві в 1965 р.

ЄГИПЕТСЬКИЙ УРЯД ПОТВЕРДИВ покликання під зброю частину резервістів. Речник уряду, д-р Мохаммед ель Зайят, заявив в Каїро журналістам: „Ми вважаємо, що знаходимось у стані війни. Вона припиниться, як друга сторона перестане окупувати нашу територію". Єгипет вважає за передумову до будь-яких розмов про мир — відкликання ізраїльських військ з усіх зайнятих ними в 1947 р. арабських земель. Зате Ізраїль пов'язує справу евакуації арабських територій з мировими переговорами.

РУМУНИ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ, наче б московські правителі противилися відвідинам президента Ніксона в Букарешті. Проте й вони не виключають, що ті відвідини, може, не по нутру большевицьким проводирям. Румунський амбасадор у Вашинґтоні Корнеліюс Боґдан заявив на пресовій конференції обережно, що він „стоїть на ґрунті фактів" і не може вдаватися у „розумові спекуляції".

У БЕОГРАДІ ВІДБУВАЄТЬСЯ нарада представників 47-ох нібито невтральних держав, на якій рішено доручити своїм урядам — скликання нової, третьої з черги, міжнародньої конференції невтральних держав „на вершинах".

РАСОВА ПРОБЛЕМА В БРИТАНІЇ ЗАГОСТРИТЬСЯ, якщо заздалегідь не прийметься цілої низки заходів, щоб у Британії не повторився американський приклад. Група приватних осіб перевела впродовж 6-ти років детальні студії над расовою проблемою в Британії й проголосила звіт на 800 сторінок друку. На 50 мільйонів населення в Британії є там 1,200.000 „кольорових", здебільша індійців, пакістанців та чорних з Західньої Індії. Те звідомлення таврує екстремних білих расистів, які закликають до виселювання кольорових із Британії.

КИТАЙСЬКІ КОМУНІСТИ ТАВРУЮТЬ недавній міжнародній комуністичний з'їзд у Москві. Заступник і передбачений наступник Мао Тсе-тунга, Лін Піяо, промовляючи на прийнятті в честь албанського військового міністра, назвав московську конференцію „похмурим з'їздом, вороже наставленим проти Комуністичного Китаю і Альбанії".

Президент Ніксон перестерігає перед „масовою кризою" в охороні здоров'я

Вашинґтон. — Президент Ричард Ніксон перестеріг нарід, що Америці загрожує „масова криза" в охороні здоров'я, якщо негайно не будуть пороблені відповідні протизаходи. Президент говорив у Білому Домі в четвер 10-го липня, попереджаючи своїми заввагами основні вияснення на цю тему двох головних здоровних репрезентантів в Уряді — секретаря здоров'я, виховання і доброчинности Роберта Г. Фінча та підсекретаря для здоровних і наукових справ д-ра Роджера Еґеберґа, затвердження якого на цей пост запропонувала Сенатові відповідна комісія. Президент Ніксон у своєму слові ствердив, що стан охорони здоров'я в Америці є багато гірший, ніж він це міг припускати, перебираючи президентський уряд в січні цього року і тому він створив окрему комісію та доручив основну перевірку цього стану, закликаючи так відповідні громадські установи до співпраці для резолюції в програмі охорони здоров'я в Америці. Секретар Фінч і д-р Еґеберґ приготовили в цій справі окремий звіт, в якому стверджено, що стан охорони здоров'я в Америці справді переживає свою велику кризу, що в коштах лікарської опіки є велика інфляція і на таку опіку не можуть собі позволити бідніші і ще більше відчувається брак медичного персоналу, лікарів і медсестер. Щоб запобігти цьому останньому недомаганню, заплянобано тепер програму вишколу і перевишколу медичного персоналу серед вояків, які повертаються з В'єтнаму та які там були зайняті в медичній обслузі, щоб могти їх включити в таку саму працю дома.

Ейкен вимагає зміни в програмі розбудови протиракетної оборонної системи

Вашинґтон. — Сенатор Джордж Д. Ейкен, республіканець з Вермонту, що його в конґресових колах вважають найбільш вирішальною особою для справи Сейфґард Ей-Бі-Ем, заявив, що він не голосуватиме за пропонованою урядом програмою розбудови протиракетної оборонної системи, аж поки не будуть проведені певні зміни в цій системі. Водночас із цим, під час дебат в Сенаті над справою протиракетної оборони, сенатор Томас Дж. МекІнтайр, демократ з Ню Гемпшір, виступив із компромісовою пропозицією, щоб дозволити Армії на заінсталювання радарового й електронічного виряду на двох перших стаціях протиракетної оборонної системи, що їх заплянобано збудувати в Монтані і в Північній Дакоті протягом найближчого року. Проте пропозиція МекІнтайра не включає продукції й заінсталювання потрібних для цих станцій протиракетних ракет. На думку сенатора Ейкена, дебати в Сенаті над справою протиракетної оборони доводять, що вимагана урядом програма необмеженої розбудови протиракетної оборонної системи не має покищо виглядів на схвалення в Сенаті. Не з'ясовуючи конкретно, які зміни мали б бути проведені в системі Сейфґард — Ей-Бі Ем, сенатор Ейкен заявив, що таке чи інше вирішення Сенату в цій справі відіграватиме важливу ролю в дальшому розвитку розмов із Совєтським Союзом в справі обмеження зброєнь.

Почалося „рахування вниз" перед випуском „Аполло 11"

Кейп Кеннеді, Флорида. — Тут уже почалося звичайне в таких і подібних випадках „рахування вниз" перед випуском космічного корабля „Аполло 11" в найближчу середу, 16-го липня, що ним три американські астронавти полетять до Місяця та зроблять першу спробу осісти на його поверхні. Все вже готове до цієї фантастичної місії. Астронавти переходять ще останні проби, технічний персонал робить останні перевірки, а туристи з усієї Америки та багатьох інших країн дослівно „окупують" усі довколишні готелі і приміщення, щоб могти з безпосередньої віддалі спостерігати цю історичну подію.

В околиці ракетної бази Кейп Кеннеді починають прибувати численні групи туристів, які бажають бути очевидцями випущення космічного корабля „Аполло 11", що має відбутися вже в середу 16 липня. На той день сподіваються наплину якого мільйона осіб. На фото: група туристів спостерігає випущення ракети „Посейдон".

Громико пропонує ЗСА співпрацю, але називає їх „аґресором"

Москва. — Совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико лаявся знову проти Америки, як проти „аґресора" у В'єтнамі, але водночас у досить примирливому й спокійному тоні заявив готовість СССР до переговорів з З'єднаними Стейтами „однаково у справах, що безпосередньо дотичать ці дві держави, як у широких міжнародних проблемах". Громико висловився з признанням про формулу президента Ніксона, що оце настала пора перейти „від епохи конфронтації до епохи консультації", як також ствердив, що совєтські правителі прийняли на увагу становище Ніксона щодо потреби основної підготови до можливої американсько-совєтської конференції „на вершинах". Таким чином А. Громико ствердив бажання кремлінських володарів безпосередньо перевести конференцію з президентом Ніксоном. Не назвавши за іменем Чехо-Словаччини — Громико рішуче заперечив, наче б Совєти творили теорію „обмеженої суверенности" супроти тих держав, яким „помагається" завернути на правильний шлях соціялізму. Громико надзвичайно компліментарно висловився про Кубу, як совєтського „приятеля", як також висловив бажання покращати взаємини з Югославією, як одного із „соціялістичних" держав. Андрей Громико все це заявив у довгій промові, що її виголосив в четвер 10 липня ц. р. на засіданні Верховного Совєта, який зійшовся на два чи триденні наради. За найпершими коментарями — американські керівні кола ніби вдоволені спокійним і примирливим тоном промови Гримика, але не було ще ніякого офіційного відгуку з Білого Дому.

ЗСА не відкличуть односторонньо своїх військ з В'єтнаму

Париж. — Голова американської делеґації на Паризькій конференції Генрі Кебот Ладж заявив у минулий четвер, на 25-ому з черги пленарному її засіданні, що Північний В'єтнам повинен „змодифікувати" свою вимогу щодо беззастережного відкликання з В'єтнаму всіх американських збройних сил, бо здійснення такої вимоги було б капітуляцією і тому ЗСА прийняти її не можуть. Голова північно - в'єтнамської делеґації Хуан Туї і речник В'єтконґу, чи пак „міністер закордонних справ" підпільного комуністичного уряду пані Нґуєн Ті Бінь негайно відкинули вимогу Ладжа та наполягали далі, що американський „аґресор" мусить відкликати всі свої війська. Генрі Кебот Ладж заявив, що ЗСА готові до переговорів і компромісів, але не на базі капітуляції, яку вимагають комуністи. Те засідання Паризької конференції знову закінчилось безуспішно. Тим часом у Сайґоні президент Південного В'єтнаму Нґуєн Ван Тіє запропонував у великій заяві, що її відчитав на пресовій конференції, перевести нові вибори з активною участю комуністичного Фронту Національного Визволення, із спільною мішаною надзірною комісією та під міжнародною контролею, що ґарантувала б правильність і чесність виборів. Комуністи вже раніше відкинули у Парижі таку пропозицію, стоючи принципово на становищі, що з теперішнім режимом у Південному В'єтнамі вони не будуть ні в якій мірі співпрацювати.

Єгипет перевів новий успішний рейд проти Ізраїлю

Каїро. — За офіційним комунікатом — єгипетське військо перевело в четвер 10 липня ц. р. рейд проти укріпленої танкової позиції Ізраїлю в обширі Тафлік себто на самому півдні довколо на 100 миль Суезького каналу, знищили два ізраїльські танки, вбили й поранили 40 ізраїльських вояків і одного взяли в полон. Ізраїльський комунікат про той наскок твердить, що згинули тільки три ізраїльські вояки, 5 було ранених і дійсно один дістався в єгипетський полон. Водночас керівний єгипетський щоденник „Аль Ахрам" заповідає, що теперішні єгипетські протиізраїльські дії це тільки вступ до „ширших операцій". Арабська преса підкреслює, що араби вихопили збройну ініціятиву з рук Ізраїлю. Це був перший арабський рейд проти укріплених танкових позицій Ізраїлю на окупованому ним Синайському півострові, на східньому березі Суезького каналу.

Франція не перешле Ізраїлеві 50-ох закуплених ним джетів

Париж. — Французький президент Жорж Помпіду заявив на своїй першій великій пресовій конференції в четвер 10 липня ц. р., що Франція може зревідувати своє становище тільки щодо тих родів зброї і їх частин, щодо яких проголошено заборону вивозу після 3 січня ц. р., себто після налету ізраїльських літаків проти арабського летовища в Ливані. Таким чином Помпіду посередньо заперечив газетні повідомлення та твердження ізраїльської родіо стації, наче новий французький уряд готов відкликати „ембарґо" на вивіз будь-якої зброї до Ізраїлю і що пізньою осінню ц. р. Ізраїль дістане 50 джетів типу „Міраж", за які заплатив був ще перед червневою війною в 1967 році. Після тієї війни де Ґолль стримав висилання Ізраїлеві тих джетів. Президент Помпіду назвав на тій конференції Америку французьким „приятелем і союзником" та заявив, що він не противиться у принципі приступленню Британії до Европейської Економічної Спільноти, тільки треба раніше з'ясувати в переговорах багато надзвичайно важливих подробиць. Та пресова конференція нового французького президента не була така „ нарадна", як це бувало за де Ґолля, і допущено на неї тільки 200 акредитованих у Парижі журналістів.

ВІДБУДЕТЬСЯ МАНІФЕСТАЦІЯ В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ

Вінніпеґ. — Дня 20 липня в Кемп Мортоні на околиці міста, в „Українському Парку", відбудеться маніфестація під кличем „В обороні української церкви й народу", в якій візьме участь Митрополит УКЦеркви в Канаді Максим Германюк. Після св. Літургії на відзначення 1000-ліття смерти княгині України-Русі св. Ольги, буде протестаційне віче з мистецькою програмою в кінці. Учасники винесуть резолюції в обороні прав Української Католицької Церкви в Україні та проти російщення українського народу.

БЛАГОСЛОВЕННЯ ХРАМУ СВ. СОФІЇ В РИМІ В ЧЕРВНІ ПОПЕРЕДИЛО ВЕЛИКІ ТОРЖЕСТВА ПОСВЯЧЕННЯ У ВЕРЕСНІ

ХРАМ СВ. СОФІЇ В РИМІ

Рим, (УПБ). — В останньому тижні місяця червня закінчено найважливіші роботи в середині новозбудованого храму Божої Премудрости в Римі, зокрема ж роботи мозаїкової та мармурові у святилищі та абсиді храму. Відбудовано престол з мармору, горне сидження та т. зв. сопрестолія. Торжественне посвячення за приписаним літургічно-обрядовим чином відбудеться, як про це вже повідомлено в попередньому номері „Вістей з Риму", при кінці вересня ц. р. Та зараз виникла потреба поблагословити храм і престол за чином малого, вступного благословення, щоб можна було вже тепер служити в храмі бодай недільні та празничні богослуження з уваги на те, що вірні, і свої і чужі, які відвідують Рим, починають інтересуватися оригінальною будовою храму і часто питаються, коли можна буде помолитися в храмі та взяти участь в Богослужбі.

Склалось ще й так, що в червні закінчено виклади в університеті, отже, по старому звичаю треба було закінчити академічний рік благодарним богослуженням св. Літургією. Окрім цього на 29 червня Блаженніший Верховний Архиєпископ мав рукоположити на священика монаха Чину св. Франциска, диякона Ал. Глинку, уродженця Арґентини, сина українських батьків. Мала домашня молитовниця в університетському будинку, де покищо служаться всі богослуження, не придатна для таких більших Богослужб, особливо ж тоді, коли в Богослужбах хоче взяти участь більша кількість богомольців. Саме тому Блаженніший Верховний Архиєпископ рішився поблагословити храм за малим чином благословення, щоб віддати його тим самим до молитовного користування.

Торжественна св. Літургія почалася в год. 9-ій ранку. Верховний Архиєпископ у співслуженні духовенства благословив храм і святилище, відбувши перед тим процесійний хід довкола храму, свяченою водою, а лик та вірні співали стихи 50-го псальма „Окропиши мя іссопом, і очищуся, і паки сніга убілюся . . ." Відмовивши молитву перед дверима храму і поблагословивши престіл, Блаженніший увійшов першим як Святитель до храму і зараз же почалася св. Літургія. На початку св. Літургії відспівали дві сестри — пп. Маркіяна Дубляниця-Гузар і Дарія Дубляниця, що працюють жертвенно в університетській бібліотеці, церковну пісню невідомого композитора для сопрано й альта, „Царю Небесний". Вони також в часі причастя вірних відспівали з мистецьким відчуттям і молитовним пережиттям композиції Д. Бортнянського — „Алилуя" та „Як славний". Чудова акустика храму, вміле виконання при молитовній мовчанці присутніх у храмі богомольців, а при цьому зміст пісень-молитов викликували у всіх глибоке душевне переживання. Це ж була перша св. Літургія в першому, таки своєму рідному храмі в столиці первоапостола Петра. І на цій першій св. Літургії поставлено в ієреї молодого українського монаха-місіонаря. Його батьки, сини української землі, він, новий ієрей, уродженець Арґентини. Скільки ж рефлексій будиться в людині на такій св. Літургії! Простори, віддалі, українська Батьківщина й далекі країни поселення її дітей. І без уваги на всі ті дивні удари долі, — а може в цьому незбагненний Промисел Божий, що веде й наш український нарід і його св. Церкву, — одне залишається незмінне: Українська людина зі своєю християнською душею, своїм духовним рідним багатством. Український нарід сьогодні,

(Закінчення на стор. 3-ій)

Бібліотека ім. С. Петлюри одержала 80 000 дол. відшкодування з Німеччини

Париж. — Ще в минулому році православний Комітет будови церкви св. Симона в Парижі і Братство св. Симона купили в одній із гарних дільниць міста поверховий дім, у якому верхній поверх обладнується під Церкву св. Симона, на нижчому поверсі буде приміщена Бібліотека ім. Симона Петлюри. Журнал „Українське Православне Слово" з Бавнд Бруку в числі з липня-серпня 1969 р. повідомив при тому, що вже закінчився судовий процес Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі з урядом у Зах. Німеччині, за пограбування і велике знищення Бібліотеки під час фашистівсько-німецької окупації столиці Франції. Правління Бібліотеки С. Петлюри виграло суд і одержало присуджені судом понад 80 000 дол. відшкодування, і так Бібліотека стає співвласником будинку, колишньої школи, на вулиці Палестін у Парижі, верхній поверх якого буде обладнаний під православну церкві ім. св. Симона. „Українське Православне Слово" подає: „Як інформують нас, Бібліотека С. Петлюри, як належно зареєстрована юридична установа, стане співласником згаданого вище будинку та спричиниться до якнайбільше репрезентаційного оформлення його. Саме тепер Бібліотека має на це значні спроможності. Нарешті успішно закінчено судовий процес з урядом Німеччини за відшкодування за пограбовані і вивезені у невідоме німцями книжки і інші експонати Бібліотеки, що сталося під час останньої великої війни. Вже признано Бібліотеці титулом відшкодовання понад 400 тисяч франків, себто понад 80 000 дол. Очевидно, ця сума аж ніяк не відповідає вартості того, що німці пограбували, бо ж у Бібліотеці речі загально - національного українського значення, речі неповторні й унікальні. Але ж були спроби взагалі не дати жодного відшкодовання".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.
Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Невичерпний потенціял Америки

Коли 4 жовтня 1957 р. большевики випустили у космос свого першого „Спутніка" — американці збентежились, побачивши наявно свою відсталість у розвитку ракетної техніки та в космічних дослідах. Большевики розпочали досліди над ракетами на 5 років раніше, як Америка. Ще за президентури Д. Д. Айзенгавера їх перевага у тій ділянці була настільки виразна, що Айзенгавер перестерігав проти „перегонів на Місяць", вказуючи на важливість наукових успіхів, а не задоволення національної амбіції.

Ситуація почала значно змінюватися від 25 травня 1961 р., коли за президента Джана Ф. Кеннеді укладено вперше докладну програму приготувань, націлених на висад людини на Місяці. Все ж для багатьох американців і людей у широкому світі залишається загадкою, чому властиво ЗСА настільки випередили СССР, що сьогодні говориться вже тільки про подорож американських астронавтів до Місяця, а совєтський суперник наче зовсім відпав. „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" з дати 14 липня ц. р. подає на цю загадку цікаву відповідь.

Отож успіх американських зусиль прийшов передусім внаслідок ідеальної співпраці між високими технічними школами й дослідними центрами, як ось Мессачузетський Технологічний Інститут і багато йому подібних, великими промисловими закладами та державним апаратом. Так звана „Програма Аполло" вже коштує Америці велетенську суму 24-ох більйонів долярів. Працювали над нею 500.000 осіб у 20.000 промислових і торговельних фірмах, розкиданих у 50-ох стейтах Америки. Збудовано для цієї цілі численні нові фабрики, нові дослідні й контрольні центри, змобілізовано тисячі видатних фахівців з різних ділянок. Наприклад, директор Інструментальної лябораторії згаданого Мессачузетського Технологічного Інституту, д-р Чарлз С. Дрейпер, добровільно віддав себе до розпорядження державній Крайовій Адміністрації аеронавтики і сферичного простору — НАСА. Про цю „силу, що має висадити людину на Місяць", широкі інформації подав цими днями у „Свободі" в своїй статті п. М. Борецький.

Подивугідний організаційний хист, невичерпний фінансовий і промисловий потенціял і жертвенність людей забезпечили перемогу ЗСА у перегонах з СССР до Місяця. Місяця ще не здобуто, але вже тепер виявлено понад усякий сумнів, що в трьох найголовніших ділянках — організації, винахідливости вільного духа й матеріяльному потенціялі — З'єднані Стейти є неперевершеними.

Промовчане свято

Цього року минає 1100-річчя з часу смерти св. Кирила, який разом із своїм братом св. Методієм уклав на основі грецької азбуку для слов'ян, відому під назвою „кирилиці". Брати походили з Македонії, жили в Болгарії, де значно раніше, ніж в Україні - Русі, було прийняте християнство. Без огляду на небезпеку й невигоди тогочасних подорожей св. Кирило, після навчання в Константинополі ставши учителем релігії і філософії, з 851 р. почав займатися місіонерською діяльністю. Він побував на Україні в районі Корсуня, званого тоді Херсонесом, де проповідував християнську віру. Хоч в одному з „Житій" згадується, що св. Кирилові в Корсуні якийсь русин показував Євангеліє і Псалтиря, писаних „руськими письменами", все таки св. Кирила вважають творцем слов'янської письменности.

Цього року ЮНЕСКО при ОН відзначає 1100-річчя з часу смерти християнського просвітителя слов'янських народів св. Кирила. Але на самих слов'янських землях, особливо в Україні, Білорусі та й в самій Росії про св. Кирила й св. Методія та ювілейну дату не говориться нічого. Виїнятки з такого наказаного згори промовчування становили дві короткі замітки, спершу в „Радянській Україні" з Києва, де з тієї нагоди відбулось засідання комісії АН УССР, і у московській „Правді" з 19 червня під заголовком „Пам'яті видатного просвітителя". В цій коротенькій замітці згадано, що в Інституті Слов'янознавства у Москві відбулась конференція, в присутності посла Болгарії Гюрова, „присвячена 1100-річчю смерти видатного слов'янського просвітителя Кирила — Константина Філософа". Сказано теж, що „ця сесія була виявом глибокої пошани совєтських учених до засновників слов'янської письменности", себто братів Кирила і Методія. Перед мільйонами читачів совєтська преса приховала справжнє значення св. Кирила і св. Методія, а сам великий ювілей збула двома коротенькими замітками про „наукові сесії".

НІМЕЦЬКО-ПОЛЬСЬКА ПРОБЛЕМА

Мюнхен. — Кляве Шюц, теперішній „городовий отаман" (так можна перекласти німецьке слово „бюргермайстер") Західнього Берліну, був раніше державним секретарем у міністерстві закордонних справ у Бонні. Він був помічником міністра Віллі Брандта і належить, як і його колишній начальник, до соціял - д е мократичної партії.

На запрошення комуністичного уряду Польщі Шюц відбув подорож до Познаня на промислову виставку і при тій нагоді побував у Варшаві. Само собою, розмовляв з польськими гостителями не тільки про біґос, краківську ковбасу та горілку - „старку". Він прислухався до слів польських політиків, що говорили про можливість нормалізації відносин між Західньою Німеччиною та Польщею.

Вернувшися з подорожі, Шюц подав до преси свій погляд на те, як закінчити безконечний спір між Польщею і Німеччиною за кордони між цими країнами. Шюц відчув у своїх розмовах у Варшаві, що відкладання цієї справи аж до майбутнього мирового договору — це значить не бачити дійсности: території Німеччини на схід від Одри й Ніси тепер заселили поляки. Там німців немає.

Зробити „згін" польської людности з тих земель удалося б тільки силою, війною. Чи на таку війну могла б рішитися Німеччина, коли на боці Польщі стоїть Росія з атомовими бомбами?

Тому Шюц прийшов до висновку: треба відкинути надію на поворот утрачених східніх територій як фантастичну мрію і радить визнати теперішній кордон між Польщею і Німеччиною по Одрі й Нісі.

Можна зрозуміти міркування берлінського бюргермайстра. Він хоче рятувати для Німеччини те, що можливе: приєднати до Західньої Німеччини 17 мільйонів німців, що живуть під комуністичною диктатурою в так званій Німецькій Демократичній Республіці.

Ця „республіка" визнала кордон з Польщею по Одрі й Нісі, і польський уряд з усієї сили старається бути в приязні з державою комуніста Ульбрихта. Кордон над Одрою - Нісою ґарантує також Москва, що має свої дивізії в Східній Німеччині та в Польщі. Комуністичний польський уряд і величезна більшість поляків в краю і на еміграції саме тому настроєна прихильно до Російської імперії.

Пропозиція Шюца — визнати існуючий кордон — має своїм завданням розірвати ненормальну спілку між поляками та російським імперіялізмом. Мавши забезпечені міжнародними договорами кордони на Заході, поляки постаралися б позбутися московської опіки, перестали б бути вірними васалами Кремлю. Окрім того, Варшава після визнання теперішнього кордону з Німеччиною не була б дуже заінтересована комуністичною „д е р ж авою Ульбрихта", що має на своїй території 17 мільйонів німців, готових кожної хвилини утекти на захід, коли б не мур у Берліні та заміновані поля на кордоні з Німецькою Федеративною Республікою.

Проєкт Шюца знайшов різноманітний відгук у світі. Французька і англійська преса визнала пропозицію Шюца за конструктивну. В Польщі названо плян берлінського гостя за корисний для політичного замирення. Московська „Правда" перекрутила слова Шюца: мовляв, він казав, що кордони поміж Німеччиною і Польщею мають бути визначені аж після мирового договору між цими країнами. Шюц, навпаки, пропонував з а ф і ксувати кордони, не дожидаючи мирового договору.

Легко зрозуміти, чому „Правда" написала неправду: бо то в інтересі Москви, щоб між Німеччиною й Польщею була постійна ворожнеча, сварка за невстановлені, невизнані кордони. Тоді полякам буде потрібна московська протекція проти німецьких „реваншистів".

У Західній Німеччині лунають протести проти пропозиції Шюца, особливо між німцями, виселеними на Захід після другої світової війни. Противники соціял - демократичної партії також, готуючись до недалеких виборів до парляменту, кидають демагогічні обвинувачення на Шюца, мовляв, він радить німцям „скапітулювати" на користь Польщі, вдирається в права голови уряду Кізінґера і міністра закордонних справ Брандта, які відповідають за політику Західньої Німеччини. Шюц відповідає, що він не збирається посилати своїх статтей на цензуру, що він вільний громадянин.

Те, що пропонує Шюц, уважає за неминуче більшість людности Німеччини. І можна сподіватися, що після виборів до парляменту у вересні 1969 р. новий уряд Західньої Німеччини приступить до рішення спору з Польщею за кордони, взявши на увагу тверду дійсність: адже і союзний з Західньою Німеччиною уряд Франції уважає існуючий німецько - польський кордон за остаточний.

При цій нагоді слід звернути увагу на настрої, якими живе польська еміграція. Вона ворожа до комуністичного режиму, але в душі польські емігранти вдячні Москві за те, що дала Польщі німецькі території аж до лінії Одри й Ніси.

Разом з тим польські емігранти заявляють про своє „право" на „східні креси" — українські й білоруські землі, що до 1939 року були під польською окупацією. Львів, Вільна, Луцьк, Кам'янець, навіть Київ мали б належати до Польщі, як „історична спадщина". В польських школах на еміграції так і навчають польські засліплені шовіністи своїх учнів. Рідко знаходимо голоси критики цих фантазій в польській пресі: дух Генрика Сенкевича („Огнем і мечем") живе в польському с у с п і льстві. Польських „шюців" на еміграції не видно.

П. А.

НИЩЕННЯ КАРПАТСЬКИХ ЛІСІВ

У своїй послідовній політиці стерти українську націю з лиця землі московський комунізм не вагається уживати найбільш вирахуваних метод: народовбивство, переселювання українського населення на казахстанські та сибірські пустарі, насаджування москалів в Україні, московщення української мови, зіштовхування української культури на провінціяльний рівень, переслідування українських учених, нищення українських архітектурних пам'яток, палення бібліотек та архівів, викорінювання українських старовинних традицій в імені інтернаціоналізації чи радше русифікації. Це далеко не всі методи, спрямовані до знищення українства.

Одною з тих метод є грабіжницька експлуатація природніх багатств України. На увазі маємо тут передусім нищення українських, зокрема карпатських лісів. Про це читаємо в Енциклопедії Українознавства (т. 4, стор. 1328) так:

..... розпорядженням влади було скорочено обіг рубання і знижено вік рубности, а вируби ведено голими зрубами. Унаслідок таких метод господарства за короткий період часу вирубано на Україні, а зокрема в Карпатах наперед ті ліси, які могли доспіти до рубання тільки за 20 років, у деяких випадках аж за 50 років. В результаті, якість дерева дуже низька (понад 30% надається лише на дрова), частина зрубаного дерева — пересічно 5-8% — марнується (наприклад, у 1957 р. загинуло на зрубах понад 190.000 куб. метрів цінної бучини) з вини невідповідних метод експлуатації і звозу, скрізь поширюється ерозія, яка в карпатських лісах виникла вже в загрозливих розмірах (до 1960 р. нараховано в Карпатах 487.000 га невжитків, посталих наслідком знищення лісів на стрімких узбіччях і ерозії ґрунту).

Немає сумніву, що більшість українського громадянства по той бік залізної заслони здає собі справу зі загрозливих наслідків „пляної" лісової господарки. Про те свідчить виїмок із повісти Олеся Лупія „Грань", що 1969 р. вийшла друком у видавництві „Молода Україна". На 199 сторінці розділу п. н. „Знаєте, як тримається дерево в горах" між молодим інженером Гринем Горішним і старим лісорубом Сенем Яловишиним, що вузькоторовою з а л і зницею їдуть в Карпати, іде така розмова:

„ — Скажіть, чому почали так вирубувати карпатські ліси? — притишено запитав Гринь. Сень легко збив на потилицю шапку, набив цибух самосадом, запалив його і вже тоді, насмоктавшись диму, почав рівно й неголосно:

— Бо то нікому не болить Григорію Васильовичу. Нікому. Наші зелені Карпати то є краса на всю Україну. Де ви ще такий куточок знайдете? Я в час війни пройшов нашу Україну від Глинок на схід і зі сходу на захід. Нема такого. То вже, здається, так повинні берегти його, а де! Рубають, рубають.

— І куди це дерево йде? — поцікавився Горішний.

— А куди? В шахти. Раніше в Донбас везли, а тепер в Червоноград, Н о в о в олинськ. Везуть і везуть. Нема кому захистити наші Карпати. З Москви накажуть, з Києва скажуть, а отим що? Рубають. То ви тільки одну лисy гору побачили, а знаєте, скільки їх у Карпатах, ого-го-го!

Колись пани шкодували вирубувати кількасотрічні буки, а ми не шкодуємо. Польський пан міг боятися і таки боявся, що тут йому не вічно бути. А ми вже нічого не боїмося, то й нищимо. А ще таке скажу вам. Пан сам приїжджав до лісу й казав рубати вузьку смугу, то було розумно. Здалеку її навіть ніхто не бачив — стояв ліс, ні вітер, ні буря не могла його зрушити. А тепер наші господарі не можуть вирубати вузеньку смугу, їм треба виголити півгори відразу! А тоді вітер як налетить, то звалить і другу половину гори. Знаєте, як тримається дерево в горах, на камені? Торкни його пальцем, і вже падає. Десь минулого року розповідали люди, що якісь газети, одна київська, друга московська, ганили тих господарників, навіть називали міністрів. Дуже то були розумні статті, тут їх читали і перечитували, думали, ото нарешті припинять нас обкрадати. А де? Нібито забрали свої машини і вже хотіли їхати до Сибіру (там не рубають, там бережуть). Збирались, збирались, а ми вже думали, щоб їх скорше забрали звідси, коли вночі здарила буря і так того лісу навалила — старі гуцули плакали. Все тому, що рубали так нерозумно. А може, то хтось робить з розумом, аби на зло нам? Бо як уже газети не можуть нічого зробити, що то за сила?

Горішний слухав ту журну розповідь Сеня і згадував, як йому колись про це вже говорив його однокурсник. Тоді вони поверталися з практики. Гринь навіть неуважно вислуховував товариша, за вікном вагона тяглися безмежні масиви карпатських лісів. Тепер щодругу, щотретю гору наче небесним вогнем обсмалило. Чари зелених гір никли на очах. Гринь навіть боявся запитувати, чи така доля спіткала й ті вищі гори, що тяглися від Синевіру на південний схід. Там він кілька разів відпочивав у студентських таборах. Туди він проводив лінію електропередачі. Мав досить клопоту зі своєю роботою, але щодня, куди б не пішов, інші проблеми нагадували про себе, і він не міг обминати їх байдуже. Вислухавши Яловишиного, а тоді ще й лісорубів, які підступили до нього та підтримали старого Сеня, забаг довідатися, хто головний винуватець цього лиха. Всім видно, що то державна проблема. І ніхто нічого не робить, а Карпати гинуть... Може, хоч Шклярук* допоможе в тім розібратись. Він добре знає, кому не сподобалися зелені Карпати. Але якщо знає, невже може лишатись байдужим. А якщо так, тоді чому? Чому?"

Тихим смутком та жалем за буйними пралісами Карпат навіяний вірш цього ж самого автора, видрукований на 339 сторінці „Українського Календаря" на 1969 р., що вийшов у Польщі заходами Українського Суспільно - Культурного Товариства:

КАРПАТСЬКА ДУМА

В узвір катуляє туман,
Немов забуття непробачне
А тиша підступність веде
До чистих столітніх лісів.
Над прірвою крекче бук,
Немов за провину самотній,
А на голих горбах
Сміються діти Карпат.
Тремтить верховіття ялиць,
Як злякані юні ягниці,
Побігти б туди на верхи,
Чи поступитися вниз.
Тремтить молоденька кора,
І з прорізі зойк вилітає,
А на голих горбах
Сміються діти Карпат.
Вже вигнули гори хребти,
Під білими хмарами сніпють,
А пишна красуня сама
Відраховує свої дні,
І падає важко бук,
Неначе з останнім поклоном,
А на голих горбах
Сміються діти Карпат.
Вже сонце голодним псом
Поглянуло вниз на узгір'я,
А стовбури побілілі
Неначе ті кістяки,
І м'ясом зеленим лежить
Притоптане буйне гілля,
А на голих горбах
Сміються діти Карпат.
Вже олень вибіг на край,
Підпер обважніле небо,
І так на тонких ногах
Ввесь ранок, і день, і ніч.
Під ним гримотить ріка,
Неначе вершниця скаче,
А на голих горбах
Сміються діти Карпат.
Вже вечір спітнілий приліг
На грубо обсічений вигин
І проти неділі комусь
Проклыони пробубонів.
Тільки з порожніх узворів
Не обізвалась трембіта,
Бо на голих горбах
Заснули діти Карпат.

Подав М. Ж-н

* Шклярук — високий урядовець комсомолу, приятель Гриня Горішного.

КОНФЕРЕНЦІЯ ІНСТИТУТУ ФІЛОСОФІЇ АН УССР

У досить незвичному для наукових конференцій місці — м. Умані на Київщині, відбулась „наукова конференція Інституту філософії Академії Наук УССР, з участю визначних в ч ених Москви і Ленінграду, РСФСР, УССР, БССР, Киргизії, Башкирії, Латвії та інших республік". Головну доповідь, інформувала „Культура і Життя" з 6 липня, прочитав проф. Макаренко: „Ленінізм про діялектику національного та інтернаціонального". Більшість доповідей були типу „Про актуальні проблеми критики українського буржуазного націоналізму", „Національні й інтернаціональні процеси в світовій соціялістичній системі", „Національне й інтернаціональне в будівництві комунізму" тощо. Учасники конференції були розбиті в праці на 4 секції. Про зміст доповідей совєтська преса більше нічого не повідомляла, але саме скликання такої Конференції є вимовним свідченням процесів у „УССР".

З НАШИХ БУДНІВ

ПЕРШІ ТУРИСТИ

Коли вибухла перша світова війна, баба Морозиха зачислялася до тих рідкісних білих ворон, що пам'ятали ще панщину, мадярське повстання, трагічну смерть архикнязя Рудольфа та цісаревої Єлисавети і інші такі дивні історії, що кружляли між народом з посмаком леґенди. Восени москалі проломили фронт і майже „бліцкріґом" посунули в Галичину. В селі вже було чути глуху, ніби підземну канонаду, ночами небо спалахувало від далеких заграв. Люди збиралися на зарінку, радились — що робити, тікати чи оставатись, жінки охали й хрестилися, а між них метушилась суха, як веретено, непосидюща баба Морозиха та й все розпитувала:

— Ой, людоньки, що ж то буде, як той москаль прийде?

— Ой, бабо, страшне буде! — зідхали молодиці, — прийде така кара Божа на людей, така різня, що народ вигине доноги!

— Ей, не кажіть так, — гомоніла баба, — хто згине, то згине, а хтось таки залишиться живий... Сама-одна на світі жити не буду.

Бабі Морозисі, до речі сказавши, пішло було тоді на сто третю весну.. Як москалі взяли Бережани, головнокомандувач фронту, великий князь Ніколай Ніколаєвич, що мав свою кватиру в замку Потоцьких у Поморянах, спеціяльно приїздив автом до села подивитися, як виглядає ця „австріячка", що народилася в той час, коли армії Наполеона марширували на Москву...

Цю родову саґу про свою древно прародичку розповідав нам мистець Михайло Мороз того самого вечора, коли по радіо і в телевізії вперше подали повідомлення, що день 16-го липня цього року буде тим днем, коли американський космічний корабель „Аполло 11" висадить першого мешканця Землі на Місяці...

Був тихий, весняний вечір на Стейтен Айленді — повня місяця. Глибоко, вдолині, гуло-шумувало, ятрилося вогнями місто, перекликалися сиренами пороми, як фантастична світляна казка, висів між небом і землею міст Веррезано...

— Чи не забагато цієї фантастики діється на наших очах? — сказав тоді задумано мистець. — Ви лиш подумайте, панство: мою бабу Софію ще гонили на панщину, а я її внук Миханьо, буду свідком причалення астронавтів на Місяці, що світить нам нині так само, як світив Адамові й Єві в раю, чи тоді, коли Каїн убивав Авеля... Не знаю — як вам, а мені інколи важко зібрати думки докупи, важко звикнути до думки, що все це не витвір уяви, а дійсність! А ще тяжче відповісти собі на питання: А що ж далі?.. Куди далі, людино, після Місяця, Марса чи Венери?

Мовчало товариство, мовчала ніч, мовчав і Місяць в повні, таємничо зиркаючи з-поза стрілчастої тополі... Мовчав і робив добру міну, вижидаючи перших туристів із Землі.

Ікер.

Остап Тарнавський
Екзекутивний Директор
ЗУАДКомітету

25-річчя ЗУАДКомітету

(2)

Головно на цьому місці з признанням треба висловитись про працю Жіночої Секції в Ню Йорку з такими відданими працівницями, як Іванна Бенцаль, Анна Курило, Марія Демидчук, Марія Близнак і Катерина Пелешок, що спершу віддавали свій час і силу для висилки допомогових пакетів, а потім виконували суспільну службу, приймаючи нових поселенців на американську землю.

Для допомоги втікачам в Европі ЗУАДК відкрив свої представництва в західньоевропейських містах. Перша така допомогова станиця почала діяти в Лондоні об'єднаними діями ЗУАДКомітету і Фонду ДУК вже в 1945 році. Її очолювали українські старшини канадійської армії майор Фроляк і сотник Панчук. В 1947 р. військові окупаційні сили і цивільна влада видали дозвіл на створення представництва ЗУАДКомітету з головною канцелярією у Мюнхені і з відділами по різних містах Західньої Европи. Ця станиця стала консулярним бюром для українських втікачів так у справах переселення, як і в справах правного захисту та інтеґрації.

Завдяки діяльності ЗУАДКомітету в Европі вдалося здобути для українських втікачів всі ті права, що їх дістали втікачі державних народів. В цій акції ЗУАДК охоронив тисячі українців від насильної репатріяції. ЗУАДК повів акцію, щоб всі українці були включені до тієї допомоги, що її несли міжнародні допомогові установи, створені для цієї цілі після війни.

Українські воєннополонені, а зокрема колишні вояки Української Дивізії завдячують ЗУАДКомітетові право на допомогу включно з правом на переселення до ЗСА.

Переселенча акція, що її перевів ЗУАДК — це найбільша праця нашої установи, просто історичного значення. Користаючи із спеціяльних законів про переселення, ЗУАДК переселив до ЗСА в рамах співпраці з урядовими п е р е с е ленчими аґенціями коло 70 тисяч українців і допоміг десяткам тисяч українських втікачів переселитись до інших заокеанських країн. Ця переселенча акція — перша такого роду акція в історії нашого народу, закінчилась з повним успіхом.

Завдяки своїм міжнародним зв'язкам ЗУАДК дістав для переселенців довгореченцеві, безвідсоткові позички на оплачення коштів переселення. Самі зобов'язання перед американським урядом винесли були 300.000 долярів, і ці гроші ЗУАДК своєчасно повернув. Від Міждержавного К о м і тету для переселення з Европи (ICEM) у Женеві ЗУАДК дістав позичку на 250 тисяч долярів, як також кредит на кількадесят тисяч долярів, і всі свої зобов'язання виконав.

Сама акція переселення, ведена українською установою, мала велике національне значення. Новопоселенці збагатили культурне і національне життя американських українців і піднесли значення нашої спільноти в Америці.

Велику допомогу подав ЗУАДК нашим людям у справі їх інтеґрації в Европі, багато допоміг старшим віком дістати приміщення у старечих домах, підтримував українські школи і дитячі садочки, сприяв культурним виявам втікачів. У Парижі закупив був ЗУАДК дім, що став осередком допомогової акції і захистом для бездомних утікачів. В останніх роках ЗУАДК через своє представництво в Мюнхені провів велику акцію в справі відшкодувань для українських людей, які потерпіли під час німецької окупації.

Допомога ЗУАДКомітету втікачам не обмежувалася Европою. І після приїзду наших людей до Америки ЗУАДКомітет допомагав їм у підшукуванні помешкань, місця праці, в правній опіці, в отриманні громадянства включно. ЗУАДК видав кількома накладами підручник для підготови до американського громадянства. Тут треба підкреслити його правну акцію на захист тих, які із страху перед репатріяцією подали неточні дані у своїх переселенчих документах. ЗУАДК першний відкрив дитячий садок і поставив його на зразковому поземі, видавши ще й підручник для ведення дитячих садків.

Ця діяльність ЗУАДКомітету вже на американському терені поклала основи для Суспільної Служби, яка набирає щораз ширшого засягу. У Філядельфії ЗУАДК придбав дім, що має стати домом для старих віком людей, і започаткував працю бюра Суспільної Служби. Такі бюра Суспільної Служби постають у всіх більших місцях скупчення українського населення.

ЗУАДК постійно звертав увагу і на культурні потреби української громади. Крім фінансової допомоги нашим науковим установам (протягом кількох років ЗУАДК висилав щомісячну підмогу для наукових працівників у Сарселі), крім допомоги нашим науковцям і громадським діячам, ЗУАДК допоміг видати кілька книжок, між ними книжку д-ра Івана Мірчука про Україну німецькою й англійською мовами.

У своїй переселенчій діяльності ЗУАДК допоміг дістатися до ЗСА цілим мистецьким групам, як театр Володимира Б л а в ацького, Театральна Студія Йосипа Гірняка й Олімпії Добровольської, Оперовий Ансамбль Богдана П'юрка, Капеля Бандуристів Григорія Китастого, хор „Ватра" під управою Лева Туркевича, як і багатьом науковцям, письменникам та мистцям.

Перша мистецька виставка на американському терені відбулася в 1953 р. заходами ЗУАДКомітету з нагоди третіх загальних зборів нашої установи. В 1955 ЗУАДК провів конкурс на найкращу п'єсу з життя українських еміґрантів. За ініціятивою і при повній підтримці ЗУАДКомітету відбулися в 1948 році славні Дні Української Культури в Німеччині.

Головне значення ЗУАДКомітету в тому, що це українська незалежна установа з повним урядовим визнанням і широкими міжнародними зв'язками, що дає їй змогу вести свою діяльність нарівні з іншими добровольчими допомоговими установами державних народів. ЗУАДК діє в усіх країнах українського поселення і його допомога йде для кожного українця у потребі без уваги на релігійну чи політичну приналежність.

ЗУАДК — це демократична установа, що нею управляє українська громада через своїх представників. В засаді діяльности ЗУАДКомітету — висока ідея допомоги ближньому, ідея суспільної служби, що має забезпечувати справедливе і достойне життя кожному, допомогти кожному стати на власні ноги, віднайти своє повноправне місце у суспільстві.

ЗУАДК був створений тоді, коли вся увага Суспільної Служби була присвячена жертвам війни. Велике завдання, зв'язане з великою хвилиною, ЗУАДК виконав з повною відповідальністю і посвятою. Ідея, що лягла в основу діяльности ЗУАДКомітету, [illegible] кличе до дальшої харитативно-допомогової праці. Українська громада зрозуміла і прийняла цю світлу ідею нашої до-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Благословення Храму св. Софії...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

хоч як вафіф його Господь випробовує, це не „смерди" чи „ізгої", це зріла християнська нація.

Для самого торжества благословення храму не роблено розголосу, хотілося відбути його в якнайбільше інтимній родинній атмосфері. А втім храм Божої Премудрости виповнився вірними, своїми і чужими, зокрема сусідами-італійцями, отими віруючими людьми з передмістя Риму, простими, нескомплікованими і не „мудрствуючими", а по свойому віруючими у своїй простій душі. Неначе родина, що заступала новосвяченому ієреєві-монахові його батьків та рідних, знайшлися на св. Літургії монахи-францішкани, священики і брати. З Малої Семінарії прибули найближчі сусіди-питомці з своїми оо. професорами та вихованиками із Згромадження Салезіян Дон Боска. Це наша українська молодь з усіх країн світу прийшла на першу торжественну Богослужбу у рідному Свято-софійському храмі на чужині. Святу Софію на Україні вони, ці молоді семінаристи, знають тільки з оповідань батьків та лекцій своїх оо. професорів. Вони — молоді семінаристи — співали хором на св. Літургії під керівництвом свого молодого вчителя й диригента, співали щиро дзвінкими молодими голосами з повних грудей, зо щирої душі, при співучасті деяких питомців з Великої Семінарії. Це українська молодь на чужині співала хвалу Господеві так, як це ділося віками, так, як це діється й тепер на широких просторах Рідної Землі, хоч в важких умовах, може десь на відлюдді, перед рідною іконою, коли не в храмі, то серед віруючої родини і найближчих, або під цією великою небесною крівлею, яким є небо над українською землею.

З Колеґії св. Йосафата прийшли враз із своїм духовником Василіянського Чину кількох питомців-студентів богословії; прибули також студенти-товариші новосвяченого ієрея, з інших римських університетів. І неначе найближча родина університету, серед вірних та в асисті, знайшлися монахині Василіянки, між ними й студентки університету, зі своєю невтомною Матір'ю Архимандринею Клявдією. Напередодні ці наші монахині ще довго до півночі прибирали храм ,щоб якнайбільшдостойно приготовити все для першої св. Літургії. Слід згадати ще й італійських гостей, зокрема тих, для яких цей храм Божої Премудрости стався частиною їхнього труду й праці. Це проф. Мацці з Петра Санта, біля Флоренції, пляновик і мистецький виконавець усіх робіт в марморі, зокрема престолу, якого сама плита важить майже півтора тони, витесана з одного каменя. Це також Монтічеллі, виконавець мозаїкових робіт. Проєкт образів виконав Св. Гординський. Архітект Ді Стефано виконав плян Римської Софії на основі плянів Софії в Києві. Свято благословення храму є їхнім празничним днем, бо сам храм, це частинка їхньої творчої думки і їхньої мистецької праці. Сам храм збудувала фірма Др. Мацці при співучасти її помічників. Дуже помічним був адвокат д-р Рубіно.

Приємно було бачити побіч начального служителя св. Літургії, Блаженнішого Верховного Архиєпископа, ще Преосвященного Чеслава Сіповича, єпископа екзарха для Білорусинів візантійсько-руського обряду, єдиного Владику білоруського братнього народу на чужині, того народу, якого життєвий шлях аж по сьогоднішні дні скорби так нагадують хресний історичний хід українського народу. Цьому білоруському народові присвятив Слуга Божий Андрей своє довше письмо до Апостольської Столиці, одне з останніх письм, навіяне болем і пастирською журбою за долю цього так близького українському народу.

Співслужили св. Літургію враз зі своїм Верховним Архипастирем монахи Студитського Уставу, оо. Салезіяни й оо. професори Українського Католицького Університету: двох Архиєреїв, десять ієреїв, один диякон та пристоящі, брати Студити питомці Малої Семінарії станули довкола Престолу, щоб принести першу Безкровну Жертву в новому храмі Божої Премудрости. На лиці Блаженнішого завважувалося і радість, і глибока призадума, і зворушення, бо ж храм Божої Премудрости, це його задум, один із тих багатьох, з яких неодин ще не завершений.

При кінці св. Літургії Блаженніший Верховний Архиєпископ виголосив своє слово: Говорив ,як батько і пастир, до своєї родини і свого малого стада. Насамперед його слово було присвячене думкам про те, що таке Божий храм. Це — місце поклону й почитання, що його віддаємо Всемогучому Творцеві. Блаженніший згадав в короткому історичному нарисі різні храми, а в тому числі й храми на українській землі, що їх здвигали на славу Божу великі українські князі, Володимир і Ярослав, між ними й храм св. Софії. Здвигнення храму, це одна історична лінія у виявi української віруючої душі й почитання Всемогучого Бога. І хоч молитися можна й треба всюди, говорив Блаженніший, то храм Божий це особливе святе місце для вияву спільної літургічної молитви. А дальші думки свого Слова присвятив Блаженніший Божій Премудрости, бо храм їй присвячується. „Тій Мудрости Божій ,не звичайній людській, якої теперішній світ так прагне й потребує в наших днях..." Мудрості, якої світові сьогодні бракує на кожному кроці. Кінцеві думки присвятив Блаженніший ктиторям і благодітелям храму. Дякував Св. Отцеві Папі Павлові VI, що забезпечив правну можливість набуття площі під будову храму, дякував присутнім виконавцям проєктів мозаїкових і марморових робіт, дякував усім працівникам робітникам при будові. И особливо дякував всім українським жертводавцям, відомим і невідомим, між ними і тим найбіднішим і дітям, що своїми пожертвами й молитвами причинилися до завершення тієї монументальної будови. Многоліттями і українським церковним гимном-молитвою за єдність нашої української Церкви та українського народу закінчено це родинне, а так торжественне Богослуження, перше у храмі Божої Премудрости.

СТУДЕНТСЬКА МАЛЯРСЬКА ВИСТАВКА В УВАН У КАНАДІ

Вінніпеґ. — Щоб відзначити 15-річчя праці мистецької школи проф. Катерини Антонович, УВАН у Канаді в своєму будинку влаштувала ретроспективну виставку творів учнів і студентів тієї школи. Виставка, на якій показано їхні кращі мистецькі осяги, триватиме до половини вересня, відкрита вечорами в середи й п'ятниці та кожної неділі по полудні.

Ол. Климко бере участь у підготові сценічного оформлення телевізійних передач випуску „Аполло 11"

Інж. Ол. Климко

Ню Йорк. — Відома і одна з найбільших в Америці Національна Радієва Корпорація (Нейшенел Бродкестінг Корпорейшен), що в околиці Ню Йорку користується телевізійним каналом ч. 4, заанґажувала відомого українського мистця інж. Олександра Климка до співпраці при підготові сценічного оформлення телевізійних передач випуску космічного корабля „Аполло 11" та його лету і опісля першого в історії людства „примісячнення" людини на поверхні Місяця і її повороту на Землю. Під час таких передач великі телевізійні компанії різними моделями і малюнками, т. зв. „анімейшн", допомагає глядачеві з прецизні слідкувати за перебігом подій тоді, як немає можливостей фотографувати кожну її стадію. Інж. О. Климко вже дотеперішньою своєю працею здобув собі велике признання і респект в американських фільмових і театральних колах за блискуче розв'язання сценічних оформлень до різних фільмів — досі він виконав таку працю до 28 фільмів — опер і телевізійних програм. Один з останніх фільмів, при сценічному оформленні якого він співпрацював, є „Геллов Доллі", що коштує 20 мільйонів долярів і в грудні цього року показуватиметься на екранах. Під час минулої Світової Вистави в Ню Йорку інж. Климко здобув кілька нагород автомобільної компанії „Дженерал Моторс" за сценічне оформлення „футурами". До речі, кілька образів цього нашого видатного мистця кожного року виставлені на Союзівці.

Справа дослідження Поділля повинна поглиблюватись

У днях 7-8 грудня мин. року Комітет для відзначення 900-ліття Кам'янця-Подільського урочисто відсвяткував знаменну дату в залі УВАН у Ню Йорку. Редакційно - видавнича Колеґія Комітету, в складі голови інж. К. Туркала, проф. Г. Костюка, проф. І. Губаржевського, проф. М. Величківського, опрацьовує надіслані матеріяли до запланованого збірника, присвяченого дослідам Поділля. На видання цієї книжки зібрано покищо 1 200 дол. — одну п'яту потрібних для цього грошей. Видання книжки про Поділля є завданням Комітету. Успішність його здійснення залежатиме від грошової жертвенности численних у вільному світі подолян. Цією акцією для перманентного дослідження Поділля створюється Т-во Подолян з осередком при УВАН у Ню Йорку. Воно оформлюється як „Кабінет дослідження Поділля" ім. проф. о. Юхима Січинського, під керівництвом його внука архітектора Ярослава Січинського. Все, що стосується Поділля, книжки, картотеки книжок з різних бібліотек і книгозбірень, наукові розвідки ,не тільки в друкованому, а й рукописному вигляді, спогади, ілюстративні матеріяли, експонати музейної вартости, все повинно знайти своє місце в цьому кабінеті-музеї. Успіх цього завдання Комітету Т-ва Подолян при УВАН залежатиме від спільної участи і матеріяльної допомоги наших подолян у вільному світі, земляків з обох боків Збруча.

Михайло Кравчук

25-річчя ЗУАДКомітету

(Закінчення зі стор. 2-ої)

помогової установи. Останні, восьмі з черги загальні збори ЗУАДК, що відбулися у вересні 1968 року в Філядельфії, були спонтанним виявом об'єднання всіх українських сил для продовження його діяльности. Всі українські установи, організації і товариства приступили до співпраці в ділянці Суспільної Служби в рамах ЗУАДКомітету. У висліді цього постала при ЗУАДКомітеті Координаційна Рада Суспільної Служби, що має узгіднювати і плянувати всю працю Суспільної Служби в користь українців, розкинених по всіх країнах вільного світу.

За двадцять п'ять років діяльности ЗУАДКомітет здобув собі незалежне і відповідне місце в ділянці Суспільної Служби між народами світу. Цього місця нам не вільно втратити, ми його мусимо затримати. Співпраця всіх українських установ і організацій, що її доказом були останні загальні збори, створює певність, що у своє 25-річчя ЗУАДК започаткує новий етап широкої розбудови вільної і незалежної Української Суспільної Служби.

Ювілейний рік ЗУАДКомітету мусить наново зрушити всю нашу українську громаду і поставити перед нею проблему української Суспільної Служби у всій її величині. Екзекутива ЗУАДКомітету запланувала відзначення ювілею ЗУАДКомітету на 4 жовтня ц. р. На цей день заплановано з'їзд-зустріч українських поселенців, які прибули на американську землю заходами ЗУАДКомітету, на запоруки українських громадян. Для ширшого відзначення цієї дати ЗУАДК видав спеціяльні ювілейні марки і заплянував льотерію , в якій можна буде виграти три картини наших відомих мистців Якова Гніздовського, Едварда Козака і Петра Мегика, вартости понад триста долярів кожна. Ці картини наших мистців — це їхній ювілейний дар для ЗУАДКомітету. Треба вірити, що належно привітають і вшанують ЗУАДК у ювілейному році всі його приятелі і однодумці, головно всі ті, що завдяки праці ЗУАДКомітету прибули у цю вільну країну і почали тут нове, щасливе життя.

У ювілейному році ЗУАДКомітету згадаймо словом признання всіх тих діячів, які у вільній країні добробуту, в час, коли в Европі шаліла страшна війна, відчули потреби своїх братів та сестер і створили установу, що простягнула їм помічну руку. Праця цих громадян щирого серця і глибокої думки, їхня жертвенність поклали підвалини установі, що золотими буквами записала своє ім'я в історію української еміґрації. Продовження цієї праці, дальше служіння ідеалам любови до ближнього, світлим завданням Суспільної Служби — це запорука живучости цих ідей і запорука живучости нашого народу.

(Кінець.)

ЕТІОПСЬКИЙ МОНАРХ ГАЙЛЕ СЕЛЯССІ КОНФЕРУВАВ у Білому Домі з президентом Ніксоном не тільки про етіопсько - американські відносини, але й про загрозу нової ізраїльсько - арабської війни та про дволітню безпощадну війну між центральним урядом Ніґерії та Біяфрою. Етіопія невдачно посередничала у війні в Ніґерії та близько заінтересована в справах Близького Сходу.

Канцелярія

д-ра Романа Дикого

буде закрита на час вакацій

від 20 липня до 3 серпня 1969 р.

Канцелярія

д-ра Василя Саляка

буде закрита під час вакацій

від 20 липня до 10 серпня 1969 р.

ДОДАТКОВІ ПЛАСТОВІ ТАБОРИ в ІСТ ЧЕТГЕМ, Н.Й.:

1. К.Т.К. дала згоду на додаткові пластові табори для новаків у часі від 2 - 23 серпня ц.р. (рівночасно з таборами для новачок).
2. Зголошення з частиною вплати слати просто на Пластову Оселю: PLAST CAMP, East Chatham, N.Y. 12060
3. Оплата за табор $90.00, вписове $5.00.
4. Новаки, які відбули новацький табір у липні, звільнені від вписового.
5. Зголошення на всі табори в серпні продовжуємо до 20-го липня 1969 р.

УПРАВА ПЛАСТОВОЇ ОСЕЛІ
в ІСТ ЧЕТГЕМ, Н.Й.

КОМАНДИ ПЛАСТОВИХ ТАБОРІВ
повідомляють, що
„ДЕНЬ ПЛАСТУНА" відбудеться 19 і 20 ЛИПНЯ ц.р.
(а не, як було подано в Обіжнику до Станиць 26-27 ц.м.)

ПАРАФІЯ СВЯТИХ ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ В ЧИКАҐО

проведе своє

ПЕРШЕ ХРАМОВЕ СВЯТО

в неділю, 27 липня 1969 р.

в м. Палатайн біля Чикаґа, на площах Церкви Непорочного Зачаття і СУМА при Бентон Стріт

Врочистості Храмового Свята відбудуться в такому порядку:

11 година:
СОБОРНА ЛІТУРГІЯ,
попереджена ВОДОСВЯТТЯМ

1 година:
ПРАЗНИКОВИЙ ОБІД

3 година:
РЕЛІГІЙНО-МИСТЕЦЬКА ПРОГРАМА на пошану 1000-ліття смерти Першої Християнської Володарки Руси-України, Рівноапостольної Княгині Ольги-Олени

4 година:
МОЛЕБЕНЬ

(На випадок зливного дощу всі врочистості відбудуться в Соборі Св. Володимира та в його забудуваннях в Чикаґо при Кортез і Овклей.)

Усіх наших Парафіян, Прихожан, їхніх Рідних, Знайомих і добрих Приятелів нашої Парафії щиросердечно запрошуємо на цей перший празник і вшанування Ювілею Святої Ольги.

ПАРАФІЯЛЬНА РАДА
ПАРАФІЇ СВ. ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ

З глибоким жалем повідомляємо
свої складові організації та все українське
громадянство про те, що
дня 6-го липня відійшла у вічність
у 80-му році життя

✝

Олена Трофимовська-Кононенко

правник-економіст і статистик, громадська діячка, кол. асистент Інституту Нар. Господарства у Харкові, пляновик Держ. Акц. Т-ва Електрифікації Харкова, інспектор Промбанку у Харкові, голова делеґатури Об'єднання Українських Жінок Мюнхен-місто, член Управи Об'єднання Українських Православних Сестрицтв у ЗСА, довголітній член Управи СФУЖО на пості економічної референтки.

Панахиду відслужено 8-го липня в погребному заведенні у Бунтоні, Н.Дж.

Похорон відбувся 9-го липня 1969 р. на цвинтарі у Бунтоні, Н. Дж.

Родині Покійної висловлюємо глибоке співчуття.

УПРАВА СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ
УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Подяка

Складаємо щире Спасибіг Рідним, Друзям, Односельчанам та Знайомим, які, виявили нам співчуття у тяжкому горю і смутку і вшанували пам'ять

бл. п. ПЕТРА ГУЦАЛА

нашого Найдорожчого Мужа, Батька, Брата, Шваґра та Дідуся квітами, численною участю в Панахидах та пожертвами на Служби Божі.

Покійний згинув трагічно убитий переїжджаючим автом дня 3-го червня 1969 р. в Вісканзін Деллс, Вісканзін.

Як щирий патріот був діяльним членом політичних та громадських українських організацій в краю, за що був засланий польською адміністрацією до Берези Картуської, не перестав бути діяльним і на еміґрації в Німеччині та в Чикаґо.

Похорони Покійного відбулися 7-го червня 1969 р. в Чикаґо з похоронного заведення Музики і Сина до Катедри св. Володимира, тимч. осідку Парохії святих Володимира і Ольги, а відтак на цвинтар св. о. Николая в Чикаґо.

Зокрема сердечно дякуємо Пароховi святих Володимира і Ольги — о. сов. П. Джулинському, о. сов. Л. Куссому та о. прелатові П. Леськові з катедри св. о. Николая за відправлення Парастасу та Панахиди, о. сов. П. Джулинському, о. сов. Л. Куссому та о. І. Олексюкові з Мілвокі за відправлення заупокійної Служби Божої з похоронними відправами і за відпровадження Покійного на Вічний Спочинок. Дякуємо о. сов. Куссому за прощальні слова в церкві, односельчанинові та товаришеві Покійного п. Ст. Гадачові за прощальні слова над свіжою могилою на цвинтарі, о. Олексюкові та односельчанці п-і Кралька за прощальні слова на Поминках. Щиро дякуємо п. інж. М. Гриневичеві, представникові Визвольного Фронту, за прощальне слово в каплиці похоронного заведення. Вкінці дякуємо п. Василеві Музиці — власникові Похоронного Заведення Музика і Син за приготування і взірцеве переведення похоронів Покійного та взагалі всім тим, що в якийнебудь спосіб причинилися до вшанування Покійника.

Чикаґо, липень, 1969.

Дружина Марія
Дочки:
Ольга, замужня Заплітна з мужем Ярославом та дітьми Христею і Андрійком
Уляна, замужня Дубовик з мужем Михайлом та дітьми Танею і Діяною-Марією
Родина в ЗСА і в краю

Пам'яті Антона Зборика

Восени 1939 р., після встановлення межі на річці Сян, становище начальника скарбового уряду в Коросні, на Лемківщині, зайняв кол. начальник скарбу в Бидгощі, бл. п. Антін Зборик. Вільні місця в уряді він виповнив нашими людьми. В уряді можна було почути українську мову, а свої люди мали нагоду запізнатися із скарбовими справами і набрати досвіду в тім ділі. Лемки, як податкові платники, мали нагоду почути свою мову і висловити свої жалі. Погідна і ввічлива вдача Покійного з'єднувала йому приятелів. Умілість виходу із складних ситуацій давала йому бажані успіхи.

Коли розповідав про свої воєнні переживання з часів побуту, як хорунжого в рядах Української Галицької Армії, лице його набирало особливого виразу, а усміх віддзеркалював милі і грізні хвилини воєнних переживань. Після скитальчих таборів у Німеччині, прибув з дружиною до Америки, поселився в Чикаго. Коротко, як робітник у фабриці, а потім як книговод у одній з наших фірм, почав працювати серед нових обставин. Скоро включився в наше громадське життя, був активним діячем у наших товариствах і установах, аж припинила його працю невблаганна смерть 10-го березня ц.р. Федеральна Кредитова Кооператива „Самопоміч" в Чикаго втратила в особі Антона Зборика неструдженого працівника на керівному становищі. Українська церковна громада втратила релігійного ,примірного, жертвенного і практикуючого християнина, парохіянина катедри св. Отця Миколая в Чикаго, в котрій відбулися урочисті похоронні відправи. Відпочинку не знав і в праці помер.

Ще довго залишиться свіжою могила пок. Антона Зборика, і свіжою буде згадка про його добре серце. Опечаленій дружині Покійного складаю вирази глибокого співчуття. Нехай Земля Вашинґтона буде легкою для сл. п. А. Зборика!

мґр. Ярослав Шуль

Лікарі дораджують щороку проходити перевірку здоров'я. Не менше треба перевіряти наш господарський стан. Чи подумали ви, в якому положенні опинилися б ваші дружина й діти, якби з вами щось трапилося? Не відкладайте життьового забезпечення. Воно існує тільки тому, що кожної хвилини дня і ночі нас може не стати. Ще СЬОГОДНІ ЗАБЕЗПЕЧІТЬСЯ в УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ!